

Harri Mäkelä

HALTIOITUMINEN

Kuvataiteen koulutusohjelma

Kuvanveisto

2012

OPINNÄYTETYÖN NIMI

Mäkelä, Harri
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2012
Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria
Sivumäärä: 17
Liitteitä:

Asiasanat: haltioituminen, ylevä, kuvanveisto, taiteen tekemisen prosessi

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli valaista taiteellisen työskentelyni taustalla olevia ideoita ja vaikuttimia. Selitän, miten siirrän mielikuviani teoksen muotoon. Kerron, mitkä asiat innoittavat minua. Havainnollistan teosteni syntyä proosallisten tarinoiden avulla. Kerron tärkeästä inspiraation lähteestäni, ylevän käsitteestä, josta käytän myös nimiä haltioituminen ja hurmos.

OPINNÄYTETYÖN NIMI ENGLANNIKSI

Mäkelä, Harri

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2012

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria

Number of pages: 17

Appendices:

Keywords: ecstasy, sublime, sculpture, process of artwork

The purpose of my thesis was to reveal the ideas and influences behind my artistic work. I explain how I transfer my visions into my artwork. I tell of the things that inspire me. I demonstrate the origins of my artwork with short prosaic writings. I illustrate on an important source of inspiration of mine: the concept of sublime, which I also call by the names “overwhelming” and “ecstasy”.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 HURMOKSEN KANAVOINTI	5
2.1 Työskelystäni	5
2.2 Historiallinen näkökulma - Haltioituminen Suomen mytologiassa	7
2.3 Metallimusiikista	7
3 TUNNELMIA	8
4 EPILOGI	16
LÄHTEET.....	17
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Hurmoksen tunne antaa kyvyn katsoa äärettömyyteen; katse tavoittaa horisontin, lävistää sen, ja jatkaa kulkuaan vääjäämättömästi.

Tule yhdeksi kaikkeuden kanssa: sielusi hiukkaset nousevat levostaan, ja syöksyvät sinuun repien ympäristönsä mukanaan.

Näet ikuisuuden tiivistyneenä yhteen sekuntiin, pysäytyskuvan liikkeestä, joka on tapahtuessaan liian nopea havaittavaksi.

Monen työni kantava voima on eräänlainen hurmos, haltioituminen, pyhä voima, joka suo hetkeksi kuolemattomuuden tunteen ja innoittaa taistelemaan. Pyrin siirtämään tämän kokemuksen taiteellisten töideni kautta katsojalle mahdollisimman ymmärrettävässä muodossa. Tämä tendenssi on pikku hiljaa voimistunut työssäni noin seitsemän viime vuoden aikana.

2 HURMOKSEN KANAVOINTI

2.1 Työskentelystäni

Tulkintani ilmenee konkreettisesti muotoina, joissa on uhmakas, syöksyvä suunta. Yhtenä kauniina muotona olen pitänyt lentokoneen siipeä, ja aerodynamiikkaa ylipäättään. Se edustaa nähdäkseni ympäristön hallitsemista ja siihen mukautumista viisaasti. Siipi on etupäästään paksumpi kuin takapästä, ja alapuolelta eri muotoinen kuin yläpuolelta; näin siiven alapuolelle syntyy ylipainetta ja yläpuolelle alipainetta, jotka saavat siiven nousemaan ylöspäin⁽¹⁾

Etenkin päättötyöni taiteellisessa osassa olen halunnut esittää muodon, joka on tuulen riepotehtavana, mutta silti vastustaa tuulta. Se (Olio, rakennelma, idea; merkitys vaihtelee) pysyy periksi antamatta paikallaan, hieman vavisten, silloin tällöin rajun puuskan puskemana taipuu, mutta lopulta aina pinnistää voimansa palatakseen sinne, mihin se kuuluu. Se ei ole vain passiivisesti liikkumatta, vaan nojaa vastatuuleen, hivuttautuen kohti määränpäättään.

Purjelaivat täytyy myös mainita. Olen kypsyttänyt mielessäni laivan purjeesta abstrahoitua muotoa. Valtamerialus keinuu myrskyssä rajusti, juuri ja juuri välttämättä kaatumisen. Ohikiitävän hetken ajan vaikuttaa jopa siltä, kuin se ei olisi enää riippuvainen tuulesta, vaan jokin painaisi sitä vastatuuleen. Kapteeni on kutsunut toisen suuntaisen tuulen avukseen. Purje on liepeistään repaleinen, mutta siinä on vielä tarpeeksi paljon ehjää pinta-alaa saavuttaakseen seuraavan sataman.

Ennen pidin vastakkainasettelua aivan mainiona välineenä ideoiden hahmottamiseen. Kun valitsee käsittelyyn kaksi äärimmäisyyttä, kokonaisuus näyttää yksinkertaiselta ja varmalta. Aloin pohtia, miten jotkin näennäiset vastakohdat sisältävät toisensa jossakin määrin. Suuressa on pienuuden hiven ja pienessä suuruuden hiven. Tämä ei silti tarkoita, että ne olisivat yhtä ja samaa. Timantissa on paskaa, ja paskassa timanttia. Väitteen paikkansapitävyydestä huolimatta tuskin kukaan epäroisi käytännön tilanteessa, kumman ottaisi. Se on kumminkin vain osa totuudesta, eikä päde kaikkeen, minkä johdosta en pidä vastakkainasettelua enää ehdottomana vaatimuksena. Joskus sillä voi leikkiä: olen sovitellut hitautta ja nopeutta yhteen. Hidasta liikettä voi pikakelata ja nopeaa liikettä voi katsoa hidastettuna. Niiden välinen raja voi sumeta, ne voivat soljua toistensa lomaan tai ne voivat muuttua toisikseen. Tarkkaamaton voi luulla nopeaa hitaaksi tai päinvastoin.

Matematiikan ja fysiikan kaavat viehättävät minua. Perusparaabelin graafinen esitys ja muut eksponentiaalisesti kasvavat käyrät ovat siirtyneet töihini – eivät yhden suhde yhteen, mutta niistä voi nähdä viitteitä. Matemaattisia kaavojahan löytyy luonnosta. Se on osoitus siitä, miten jokainen luonnon ilmiö on seurausta jostain aikaisemmasta tapahtumasta. Luonnon kauneus on siinä, että kaikki tapahtuu tarkoituksella, pidimme siitä tai emme. Luonto ei ole ilkeä eikä hyväntahtoinen; se vain tekee sen, mikä on sille välttämätöntä.

Välineenä uusien ideoiden löytämiseen olen mieltynyt työstötapaan, jossa käteni liikkuvat spontaanisti materiaalissa. Tähän toimintaan käy vaikka kynä ja paperi tai tarpeeksi kostea savi. Kädet tanssivat tehden välillä pehmeitä kaaria, välillä jyrkkiä mutkia, välillä hitaasti ja välillä nopeasti. Koko keho voi olla mukana liikkeessä. Syntyneistä linjoista rajaan sitten hyväksi näkemäni muodon ja poistan kaiken ylimääräisen. Kehon asento ja liike voi myös tuoda abstraktin muodon mieleeni suoraan, ilman materiaalia välissä.

2.2 Historiallinen näkökulma - Haltioituminen Suomen Mytologiassa

”*Luonto* oli karjalaisten vanhan käsityksen mukaan ihmisen (tai ehkä muunkin persoonan omaavaksi koetun asian tai ilmiön) suojelushaltija. Tämän olennon nimestä on tullut sekä ympäristöä tarkoittava sana *luonto*, että perustavanlaatuisia ihmisen tai eläimen henkisiä piirteitä tarkoittava sana *luonne*. (...)

...) Ihminen on sananmukaisesti *haltioissaan*, kun hänen haltijansa eli luontonsa hallitsee häntä. Haltioissaan oleva on esimerkiksi töissään tai tavoitteissaan kiihkeä tai fanaattinen. Tietäjät saattoivat tavoitella haltioitumisen tilaa yliluonnollisissa toimitaan, kuten sairauksien parantamisessa.”⁽²⁾

2.3 Metallimusiikista

Metallin kuuntelusta saan haltioitumisen kokemuksia, ja haluan tehdä taidetta, joka toimii samalla tavoin. Metallin henki toivottavasti välittyy töistäni. En kuitenkaan halua korostaa tätä taustaa liikaa, sillä identiteettiin on hyvä kuulua muutakin kuin esikuvien ihailu, valmiina saatu viitekehys.

3 TUNNELMIA

Tähän osaan olen koonnut lyhyitä kirjoitelmia. Ne ovat kuvaideoita, symbolista tarinankerrontaa. Alun perin aioin kirjoittaa unistani, mutta tulin siihen ratkaisuun, että fiktiiviset tarinat voisivat olla kiinnostavampia.

Oivallus. Huomaan, että olen saapunut tuntemani maailman rajoille, ja ylittänytkin sen. Vielä löytyy paljon tutkittavaa, vaikka luulin nähneeni jo kaiken. Horisontissa hämöttää seuraava raja. Se on pimeää aluetta, mutta himmeä valo kajastaa vuorten takaa. Täällä kaikki näyttää mystiseltä. Paikat on rakennettu kauan sitten, mutta ne ovat säilyneet hyvin. Ehkä asukkaat ovat joutuneet poistumaan kiireessä jonkin uhan tieltä. Ainoat näkemäni eläimet ovat silmittömiä petoja, äärimmäisen rumia. Ne ovat kumminkin pieniä, ja helppoja kukistaa. Kuljettuani rantaan asti löydän suurimman salaisuuden: valtaisa monumentti, joka katsoo merelle päin. Vaistoni kertoo, että sen tarkoitus on vastaanottaa tyhjyyden tuolta puolen tulevaa tietoa, jonkinlaista salattua signaalia. Pystyisinkö saada yhteyden toimimaan taas?

Lossi kulkee tyhjiydessä. Valtava kulkuneuvo, ja raskas kuin vuori. Se kulkee kahden etapin väliä pääsemättä koskaan perille. Verkkaisesti, se leijuu tasaisen tason päällä. Taso jatkuu joka suuntaan, silmäkantamattomiin. Sisällä on matkustajia, ja lossia kuljettava miehistö. He eivät tiedä, minne ovat menossa, mutta aikovat vakaasti saapua sinne; heillä on kutsumus ja velvollisuus siihen. Ikkunoita on vähän. Niissä on valot. Silloin tällöin, kaukana lossista havaitaan liikettä, jonkin läsnäolo. Todennäköisesti ne ovat kaikuja jostakin, mitä täällä on ollut ennen: varjoja, jotka ovat jääneet elämään, kun niiden lähde on poistunut. Ne toistavat esikuviansa toimintaa syklisesti, kohdistumatta mihinkään. Yhtäkkiä sellainen ilmestyy olemaan, ja tuokion kuluttua haihtuu pois. Kaikkeuden aaltoliike pyyhkäisee lossin lävitse. Se pitää pintansa.

Korkealla paikalla seisoo torni. Nousen kierreportaita. Suuriakin pätkiä on rapistunut pois, joten joudun kiipeilemään voidakseni jatkaa matkaa. Saan pitää varani, etten liukastu kosteaan sammaleeseen. Ainoa valonlähde on huipulla, ja se valaisee portaikkoa hieman. Olen kuullut, että siellä on eräs laite, jota käytetään harvoin. Kun sen aktivoi, saavuttaa suuremman ymmärryksen maailmasta.

Levoton vyöhyke sijaitsee tyhjyyden meren vastakkaisella rannalla. Ympäristö on väritön ja hämärä. Sankka sumu rajoittaa näkyvyyttä. Ohitseni leijuu ristiin rastiin päämäärättömiä sieluja. Ne kantavat kaunaa maailmalle, joka kieltäytyy mukautumasta niiden neuroottisiin kuvitelmiin. Tavoiteltuaan tyhjiä nautintoja aikansa, ne ovat lopulta katkeroituneet. Korviani vihlaisee, kun nuo hämmentyneet sielut parkuvat kylmää vihaansa, kuin halutakseen vastauksen.

Nouseva aurinko paistaa holveihin. Ensi säteet löytävät raon kattorakenteista ja lävistävät ummehtuneen, pölyisen ilman. Valo hehkuu punaisena kiviseinillä. Suuresta hallista kulkee käytäviä eri suuntiin. Hallissa on muutama ihminen; he havahtuvat huomatessaan valon, ja siristävät silmiään. Aika, joka oli pysähtynyt, jatkuu taas.

Laskeudun rappuset maanalaiseen käytävään. Se on tuettu lankuilla, ja seinät ovat paljasta maata. Lattialla kiemurtelee joitakin matoja, ja seinissä on osittain näkyvissä vanhoja luita. Kuljen eteenpäin. Laskeudun taas rappuset. Kuljettuani noin sata metriä käytävä jakautuu kahteen eri suuntaan. En osaa päättää, kumman tien valitsisin.

Ruumiini hajoaa kahdeksi pienemmäksi mieheksi, ja jatkamme eri suuntiin. Taas yhdet rappuset. Käytävä muuttuu kapeammaksi ja matalammaksi. Seinällä riippuu tuntemattoman aaveen muotokuva. Ohitan sen.

Käytävä jakautuu taas moneen eri suuntaan. Ovet ovat kiinni. Jakaudun yhtä moneksi pieneksi mieheksi, ja avaamme ovet. Yksi meistä tulee heti hirviön syömäksi. Jatkan omaan suuntaani.

Käytävä supistuu vähitellen niin pieneksi, etten pysty enää etenemään.

Olen energiasta ja yhteyksistä koostuva ruumis. Jalkojeni juuressa on myrsky, missä salattu tieto lentää tuuleen. Pääni ympärillä leijuu pilvenä pienoiskokoisia tähtiä, läpinäkyviä. Ne ovat verkottuneet yhteen.

4 EPILOGI

Tutustuin *ylevän* käsitteeseen, ja se vaikutti suuresti minuun. Ylevä kokemus on sitä, kun ihminen on jonkin käsittämättömän suuren asian äärellä. Hän kokee kunnioitusta, hämmästyä ylevää asiaa kohtaan. Haluan taiteellani tuottaa näitä kokemuksia katsojille.

LÄHTEET

1. http://fi.wikipedia.org/wiki/Lentokoneen_siipi
2. [http://fi.wikipedia.org/wiki/Luonto_\(mytologia\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Luonto_(mytologia))